

Ufupisho:

Utafiti wa Sheria Zinazoathiri jamii asilia na Haki zao za Ardhi na Rasilimali za Mababu zao nchini Ufilipino (2009-2023)

Ufupisho

Utafiti huu unatoa muhtasari wa mfumo wa sasa wa kisheria juu ya haki za jamii asilia katika Ufilipino. Inaweka historia ya utambuzi wa kisheria wa haki za watu asilia, zikiwemo haki za kimaeneo, katika sheria za kitaifa za Ufilipino na kuchunguza jinsi hii inavyopata tafsiri kupitia ukaguzi wa sheria zilizopo (iliyowasilishwa kama hesabu ya muhtasari wa kesi) Sheria ya Haki ambayo inahusiana na jamii asilia (IPRA). Uangalifu fulani hutolewa kwa kesi zilizo katika Baguio City, Benguet na Mountain province uliowasilishwa kama sehemu yake. Kama matokeo, inahifadhi sehemu fupi juu ya uchunguzi wa Tume ya Haki za Kibinadamu na Waangalizi wake wa Haki za Kibinadamu wa watu Asilia.

Utafiti huo ni wa taarifa kutokana na kile kinachomaanisha kuhusu masuala yanayohusisha IPRA na watu asilia. Kesi hizo zinaonyesha migogoro inayozuia utekelezaji wake na masuala yanayokumba watu asilia. Hizi zinaweza kutumika kupendekeza marekebisha ya sera na uingiliaji kati ili kutimiza matarajio ya watu asilia.

Kumekuwa na mabadiliko katika uthamini wa Mahakama za haki za watu asilia, kutoka kwa matamko ya awali ya kisheria yaliyotolewa mfano katika *People v. Cayat* karibu karne moja iliyopita (1939), ambapo mahakama ilifanya tofauti juu ya haki za watu asilia, ikizingatia “[t] utofauti wake ni bila shaka, kwa kuwa Sheria ilikusudiwa kukidhi masharti ya kipekee yaliyopo katika Makabila ya Kikristo... hayawezi kuathiri usawaziko wa uainishaji uliowekwa hivyo” (inayohusu unywaji pombe), kwa Katiba ya Ufilipino ya 1987, ambayo inaeleza sera ya serikali kutambua, kukuza na kulinda haki za jumuiya za kitamaduni za kiasili ndani ya mfumo wa umoja wa kitaifa na maendeleo. Ingawa utambuzi wa kisheria wa haki za jamii asilia umeendelea kweli, bado hata hivyo, sio bila kupingwa.

IPRA. Sheria ya Haki za jamii asilia (IPRA) inasalia kuwa mfumo mkuu wa kisheria unaoagiza Haki za watu asilia. Baada ya kuthibitishwa kuwa sheria, ilipingwa kwa uhalali wake wa kikatiba na kuamuliwa kwa ufupi kuunga mkono uhalali wake. Hili lingekuwa jambo la kutisha kwa hali ya ukosefu wa usalama ya jamii asilia mbele ya mahakama, wanaonekana kuwa watu wa kimapokeo walio nje ya mahali katika enzi ya usasa wa kisheria.

NCIP. Tume ya Kitaifa ya jamii asilia (NCIP) imepewa mamlaka na kazi ya kutekeleza matarajio ya IPRA. Ili kutimiza wajibu wake, ina kazi sawa za mahakama kuchunguza masuala kuhusiana na watu asilia. Haishangazi kwamba mara nyingi hujikuta kama sehemu ya, ikiwa sio sehemu ya, kesi nyingi zinazosikilizwa na mahakama.

Haki ya ardhi. Haki ya ardhi na hatimiliki ya ardhi, bila shaka, ni msingi wa lazima wa haki za jamii asilia, na msingi wa haki zingine-haki ya rasilimali, usimamizi wa ardhi, kutekeleza mila na tamaduni, miongoni mwa zingine. Jamii asilia, katika kutekeleza haki hizi, zimetambuliwa kama nyenzo muhimu katika usimamizi na ulinzi wa maliasili. Hawa wana athari kwa masuala makubwa ya mazingira ambayo sasa yanaikumba dunia na wanadamu kwa dharura zaidi.

Mahakama zimeanza kutambua haki za jamii asilia kwa maeneo ya mababu na ardhi. Haki yao kupeana Idhini huru iliyoarifiwa pia imepata ushawishi mkuu, huku Mahakama zikiangazia umuhimu wa kupata ridhaa ya jamii asilia ya bure, ya awali, na ya ufahamu kabla ya kutekeleza maendeleo miradi au shughuli zinazoweza kuathiri maeneo na rasilimali za mababu zao. Ukiri huu, hata hivyo, haijatafsiri kwa uthibitisho urahisi wa haki; mashindano yanayotumwa na watu asilia mara nyingi iliamua kwa urekebishaji na, ikiwa haizuilwi na, "mfumo wa umoja wa kitaifa na maendeleo."

Mamlaka. Utafiti huo umegundua kuwa kesi nyingi za kisheria zinazofika Mahakamani ziko katika migogoro msingi ya ardhi yao, kama vile sehemu kubwa ya majadiliano juu ya ufafanuzi wa mamlaka ya Taifa Tume ya jamii asilia (NCIP). Maana ya msingi ya kesi ni kwamba kuthaminiwa kisheria ya IPRA inahitaji uwazi zaidi.

Migogoro na mwingiliano. Mabishano ya kisheria yanafichua upungufu mkubwa wa mfumo—mchakato wa umiliki usio salama. Utaratibu huu ndio unaosababisha migogoro ya ardhi—inayotokana na mwingiliano na mamlaka ambayo hayajafafanuliwa ya idara mbalimbali za serikali-Idara ya Mageuzi ya Kilimo (DAR), DENR, Mamlaka ya Usajili wa Ardhi, na NCIP—hasa katika usindikaji na utoaji tuzo ya vyombo vya umiliki. Amri ya Utawala No. 2012-01 ilikusudiwa kusuluhisha migogoro. Hata hivyo, NCIP, iliwekea vikwazo jinsi ilivyokuwa inainishe upeo wake, ilijitoa katika mchakato huo kusababisha hali ya kutokuwa na uhakika ya CADTs. Ikiwa bajeti itakuwa kiashirio cha usaidizi wa serikali kwa jamii asilia, wasiwasi wa watu basi itakuwa katika mwelekeo unaopungua-bajeti ya NCIP imekuwa ikipungua tangu 2012. Kufikia 2021, ni CADT 251 pekee ndizo zimeidhinishwa.

Madai yanayokinzana, mara nyingi juu ya ardhi zisizo na hati miliki, yanahusisha:

- Maombi ya au kutoa Tuzo ya Cheti cha Umiliki wa Ardhi (CLOA) chini ya Mpango Kamili wa Marekebisho ya Kilimo (CARP) ndani ya AD;
- Hati miliki ndani ya CATD (k.m., madai ya hakimiliki ya uchimbaji madini yaliyotolewa kabla ya Sheria ya Madini na IPRA);
- Nyenzo za rasilimali zilizotolewa na DENR ndani ya AD (k.m., Makubaliano ya Kusimamia Misitu [IFMA], Makubaliano ya Leseni ya Mbao [TLA], Mpango wa Kitaifa wa Kuweka Kijani [NGP], maeneo yaliyohifadhiwa);
- Vibali vya utafutaji/makubaliano ya usaidizi wa kifedha au kiufundi (FTAA), makubaliano ya kugawana uzalishaji wa madini (MPSA) ndani ya AD; na
- Maeneo yenye haki zilizopo na/au zilizopewa

Haki ya kupata ridhaa ya bure na ya awali (FPIC) inahusiana bila kutenganishwa na haki ya ardhi –kudhihirisha haki ya kujitawala. Kwa hivyo, madai yasiyo salama ya ardhi yanaweka uwezo wao wa kujitawala kuwa hatarini na kuwafanya jamii asilia kuwa hatarini kwa ukiukwaji wa haki zao na unyakuzi wa ardhi yao. Kesi hizo zinaonyesha mabishano ambayo yanasimama kudhoofisha FPIC. Ukiukaji wa mchakato wa FPIC unazunguka kama utata wa kisheria na suala la haki za binadamu.

Migogoro inayojitokeza katika visa hivyo inaonyesha hali ya jamii nyingi za kiasili ambao wanaitazama IPRA kama njia ambayo dhuluma ya kihistoria katika ardhi ingetatuliwa. Kuweka kikomo kwa mamlaka ya NCIP kwa migogoro ya ardhi kuwa tu kati ya watu wa kabila au miongoni mwao, makabila mbalimbali ya kiasili yanaonekana kuficha ukweli kwamba wingi wa migogoro ya ardhi na uvamizi katika maeneo ya kiasili ambayo husababisha mgawanyiko wa kijamii na kuhamishwa hufanywa na watu wasio asilia na mara nyingi kwa maslahi ya kampuni. Kuingia katika eneo la jamii asilia na familia maskini wahamiaji wasio watu asilia wa vijijini mara nyingi huchukuliwa kuwa na kukubalika na watu wa kiasili. Mapumziko kwa NCIP na jamii asilia ambazo haki zao zinakiukwa huja na imani kwamba NCIP kama taasisi ya serikali kutoa mamlaka kama ya kimahakama kunapatikana zaidi na kunaweza kuelewa hali ya watu wa kiasili zaidi.

Masuala ya kisheria ni kielelezo cha utekezaji wa IPRA. Wanamaanisha kuchelewa na kuchelewa utekezaji wa sera wa pamoja katika mashirika ya serikali (kusababisha muingiliano wa sera na umiliki migogoro), ukosefu wa msaada na utambuzi wa IPRA zaidi ya watetezi na mashirika ya IP, na, kwa baadhi kiasi, vikwazo vya rasilimali za NCIP.

Zaidi ya mahakama za kawaida na NCIP, Tume ya Haki za Kibinadamu (CHR) imekuwa njia inayofaa kwa jamii asilia wanaotafuta suluhu kwa ukiukaji wa haki na mamlaka yake ya “kuendesha\uchunguzi juu ya ukiukwaji wa haki za binadamu dhidi ya sekta zilizotengwa na zilizo hatarini. ”Imeanzisha programu ndani ya tume haswa kushughulikia maswala ya IP. Cha kuzingatia ni Indigenous Peoples’ Human Rights Observatory (IPHRO), kimsingi jukwaa la ufuatiliaji. Pamoja na kusifiwa katika juhudi zake, mamlaka yake yamewekewa vikwazo, na rasilimali zake zimebanwa. Haya kimsingi huathiri jinsi inavyoweza kutoa ulinzi wa haraka kwa ICCs/IPs. Uwezo wake mdogo wa utekezaji na tegemeo kwa serikali kuchukua hatua juu ya

mapendekezo yake pia hupunguza ufanisi wake. Hii imesababisha baadhi ya ukiukwaji wa haki za binadamu iliyobaki bila kushughulikiwa. Utatuzi wa polepole wa kesi unaweza kusababisha waathiriwa kutopata haki au fidia. Hata hivyo, pale ambapo kuna njia finyu sana ya kutafuta suluhu dhidi ya ukiukaji wa haki, CHR hutumika kama njia ya kusisitiza, usaidizi wa ngoma, na kutoa muhtasari wa ripoti za ukiukaji haki za IP.

IPRA kama jukwaa la sera ya kudai haki za jamii asilia inaendelea kukabiliwa na changamoto mbalimbali. Haya changamoto zimekuwa zikiletwa mbele ya mahakama, na sio kila mara zinazosababisha njia zinazoleta manufaa na manufaa kwa watu wa kiasili. Mapendekezo yafuatayo yanatumwa:

Juhudi kubwa zaidi za utetezi ili:

- Kuboresha Utekelezaji — Kuhakikisha kwamba ngazi zote za serikali zinatekeleza kikamilifu na kutekeleza masharti ya IPRA. Hii inaweza kulazimu kuongeza ufahamu na mafunzo kwa maafisa wa serikali, serikali za mitaa, na mashirika ya kutekeleza sheria ili kuhakikisha kuwa wanaelewa na kuheshimu haki za Jamii asilia. Hili pia litahitaji mtandao wa kutosha wa kitaasisi.
- Kikoa cha Mababu na Haki za Ardhi - Kuharakisha mchakato wa kutambua na kupata madai ya kikoa cha mababu ili kulinda haki za ardhi za vikundi vya kiasili. Hii inahusisha kusuluhisha madai yanayosubiri na kutatua matatizo ya matumizi ya ardhi kati ya jamii asilia na washikadau wengine.
- Idhini ya Bila Malipo, ya Awali na Iliyoarifwa - Hakikisha FPIC katika miradi na programu zote ndani ya vikoa vya mababu.
- Tathmini na ufuatiliaji, na mapitio ya mzunguko - Utaratibu thabiti wa ufuatiliaji na tathmini ili kuchunguza athari za sera na programu kwenye haki za watu wa kiasili. Kagua na usasishe sera mara kwa mara ili kuhakikisha umuhimu na ufanisi.
- Ushiriki na ushirikishwaji wa IPs - Kufuatia kanuni za kujitawala na uwezesaji, ushiriki na ushirikishwaji wa jamii asilia lazima uhakikishwe na kutekelezwa katika mifumo inayosimamia shughuli na udhibiti na katika utekelezaji wa programu; fursa kubwa zaidi kwa watu wa asilia na wawakilishi wao kushika nyadhifa za kufanya maamuzi.

Mashauri ya kimkakati

- Kuendelea kutumia mahakama kama njia ya kutetea na kutafuta haki za watu wa kiasili.
-

